NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v sredo 8. marca 1854. *List 19.*

Velika koristnost sončnice.

(Konec.)

Kakor smo povedali, je nar veči dobiček od sončnic olje, ktero se dela iz njih zernja. Ni dobro prešati zernja za olje naravnost, ko je iz rože vzeto bilo, temoč, ko je bilo poprej posušeno, se dene v strojarski mlin, kjer se pira odlupuje ali stroji, da se oprostí debele lupine, ktera ga krije. Tako olupljeno zernje dá veliko več olja, ker oljnati delci se ne morejo vriniti v lupine; dá pa tudi lepšega in čistejšega olja, ktero ne gorí z dimom, ter jasneji prihaja, bolj ko se stara.

Zraven žlahnega olja imajo pa sončnice še posebno vrednost, ktera se vidi iz tega:

1. Mlado, sočnato, olupljeno stebličje in nerazvito popje cvetlično, kader je lupinic in zernic očiščeno, se dá v prav okusne, artičokam podobne jedila pripraviti.

2. Perje sončnic, zeleno ali posušeno, daje prav tečno klajo kravam in drugim živinčetom. Ima pa sončnica tega perja toliko, da se ji ga brez škode en del zamore odvzeti preden je seme zrelo.

3. Stebla in pokrajine vejice so dobro paljívo (dobra kurjava). Pridobiti se dá tudi iz njih pepelik, ali se rabijo po kuhinskih vertih za količe.

4. Sončnica zares zemljo zlo izmolze, — ali odvzete soke v svojih sognjitih ostanjkih po gnoju po dvakrat povrača.

5. Sončnica je tudi čbelam jako prijetna. Kako daleč okoli morajo včasih pridne nabiravke medú in voska letati, da si sladke hrane naberejo; in kako daleč jo nosijo na dom! Posadite tedaj lepih sončnic okoli ulnjaka, in veseli bote vidili, kako se po sto čebelic na eno rožo vseda, nabiraje sladkega medú.

6. Zernje je kuretini jako ljuba piča; zoblje ga, da je kaj. Na Portugaljskem pečejo iz njega clo kruh in delajo pšeno, in v Ameriki ga žgejo in rabijo za kavo.

7. Olje od sončnic je tudi dobro za usnje; krepčá in ohrani ga. Rabiti se dá na čevlje, škornje in konjsko opravo. Ne razjeda in ne premehčuje tako, kakor lanéno in maslinje olje; ni neprijetnega duha, ko ribja mast.

8. Olje od sončnic je dobra svečava. Luč njegova je čista in svetla, brez dima in duha, ter gorí — zavolj jačje mastí — delj časa, ko maslinje olje. (lot šončničnega olja gorí čez 3 ure, lot laškega olja nekaj čez 2 uri, lot lanénega pa le poldrugo uro.)

Ako se tedaj prerajta, koliko sodov olja po hišah in poslopjih noter do naj revniše bajte se vedno požiga; ako se prerajta, da veči del tega olja iz ptujih dežel za cele sode dnarja k nam se vozi; ako to in drugo se prevdari: morali bi vendar ljudjé misliti, kako tolikšni porabi inostranskega blaga in domačega dnarja bi se moglo v okom priti.

Pomoč je pa najdena, ko bi obilo — sončnic sadili, ter upotrebovali od njih, kar imajo porabljivega v sebi. Po nasaditvi tega koristnega bilja bi zamogel prosti kmet ne le za hišo potrebnega paliva si napraviti, temoč prodajal bi ga tudi po mestih; dobival bi potrebne mastí za jedíla in gospodarske oprave, brez da bi krajcarja izdaval, in ko bi kmetovavci sploh tako ravnali — koliko lepega dnarja bi se prihranilo in ostalo domá!

J. Š.

Premišljevanje
narave in previdnosti božje v nji.

Poslovenil Mihael Verne.

Nepopolnost zemlje naše pri enaki stopnji mraza in gorkote.

Marsikteri meni, da bi bila zemlja raj, ako bi bilo po vsih krajih in vsih podnebjih enako merzlo in enako gorko, ako bi bila enaka rodovitnost in enaka razmera nočí in dneva. Tako sodimo kratkovidni in sebični ljudjé.

Al postavimo, da bi bila zemlja po ti prazni sodbi napravljena; postavimo, da bi bila v vsih krajih na zemlji enaka gorkota in enak mraz: al bi imeli nje prebivavci več živeža, več vgodnosti in več veselja? To se dá tako malo misliti, da bi bila zemlja marveč naj revniši in nar neprijetniši prebivališče za vse stvarí, ko bi jo bil Stvarnik napravil po naši volji.

Pri sedanji napravi zemlje je med vsimi stvarmí neskončna različnost. Kako enolična — brez prijetnosti in popolnosti bi bila pa zemlja, ko bi se ne verstili letni časi, svetloba in tema, mraz in gorkota! Koliko tisuč plemen rastlinskih in živalskih, ki se plodijo le v tacih deželah, ktere so njih naravi primerno gorke — bi pogrešali! Med toliko milioni mnogoverstnih stvarí jih je malo, ki bi se ohranile v vsih okrajnah zemlje. V merzlih deželah se najdejo sploh le take stvarí, ki v gorkih krajih obstati ne morejo. Gorke okrajne pa so večidel napolnjene s tacimi stvarmí, ki bi v merzlih krajih pod zlo šle. Pri povsod enaki gorkoti bi veliko veliko rečí, in tedaj nar večja lepota in mnogoterost narave zginila. In koliko dobrega bi morali pri tem pogrešati! Ko bi vsaka dežela na zemlji enake pridelke rodila, kako bi se mogla zveza dežel ohraniti? kam bi prišla kupčija? kaj bi bilo z nekterimi rokodelstvi in umetnostmi? Kakošna bi bila z našimi vednostmi, ko bi nobena dežela prisiljena ne bila, z drugo v zvezi biti?

Ko bi bilo povsod tako gorko, kakor je v vročih podnebjih, kdo bi mogel vročino prenašati? Zakaj ker merzlejše okrajne toplejšim vedno jemljejo nekoliko gorkote, bi morala vročina, ako ki povsod enaka bila, veliko večja biti, ko je v vročih podnebjih. Ljudjé, živali in rastline bi silne vročine konec vzeli. Ko bi pa po vsi zemlji enaka stopnja in mera gorkote bila, bi bil zrak v vsih krajih enako visok in enako raztegnjen. S tem bi

bil zemlji eden nar znaminitiših uzrokov vetra odvzet. In kako nepopisljivo škodo bi to napravilo! Zrak, ki je poglavni pripomoček za ohranjenje našega življenja, bi bil nar hujši strup, ako bi ga vetrovi ne čistili. Enakost gorkote na zemlji bi kmalo kmalo bolezni in kugo napravila, in naš dozdevni raj bi se spremenil v puščavo in grozepolno zmešnjavo.

Očitna je tedaj tudi o tem roka modrega Stvarnika.

O Noriku in Noreji.

Spisal Davorin Terstenjak.

Drugi članek.

Zgodovinski pregled.

(Dalje.)

Besedo Vind najdemo pri starih pisateljih v zavezi Jul. Kako se ta zastavica reši? Mesto Vineta neki pisatelji imenujejo Volin, drugi Julin. Mesto Vindobona se piše tudi Juliobona. Korenika tega imena je sanskritska beseda ilâ, kar spet pomeni zemljo, tellus, in kravo; odtod slavenska ila, ilovica, ἰλύς, argilla. Iz sanskritske besede ila se izpeluje il, rusinski vil, koroški vil in ul (plur. uliči). Glasnik *v* najdemo pred samoglasniki pogostoma predstavljen, na primer: *u*ho in *v*uho, *o*že in *v*ože, *i*dra in *v*idra, *o*kno in *v*okno, *o*rati in *v*orati, tedaj *v*il, *v*ol, *v*ul (i = o primeri: rusinski kin, Big, namesto konj, Bog). Pred samoglasnik *i* stopi tudi večkrat glasniku *v* sorodni *h*, na primer: hiś, hić = iti (lužiški [1]), hilati = ilati [2]), in tako se razjasnuje ime ilirskega vodja Hyllus, od kterega Apolloni [3]) govorí, in ktero toliko pomeni kot Ilus, Il, Vil. Samoglasnik *i* pa predstavlja pogostoma glasnik *j*, na primer: *i*kra in *j*ikra, *i*skra in *j*iskra [4]), *il* in *jil*, *il*ovka in *jil*ovka. Ravno tako samoglasnik *u*, na primer: *u*tro in *j*utro, *u*žina in *j*užina [5]); tako si razjasnimo ime Julus, Jul, ktero enako pomeni z imeni Hil, Il, Ol, vol, ul, vul. Ker stari pisatelji ime Vind prepisavajo v ime Jul, se mi verjetno zdi, da je beseda Vind bila starim Slavenom znana v pomenu bèk (bèk je pravilniše kakor bik, ker se glagol glasi bečati, ne pa bičati), in tako bi tudi zdaj razumeli razlog, zakaj južni Slaveni pravijo mestu Vindoboni tudi Beč [6]), in zakaj Vineta se tudi velí Julin in Volin. Korenike imen Hindu in Vind izpeljevati iz hi, liti, hu, politi, ali pa und teči, tedaj se verjetno dozdeva, da poznamlenje Vind v pomenu bik je iz hi, hu ali und po ravno tisti analogíi nastalo, kakor ukš in ukšan, kakor ap, upis, up in op, gaus in γῆ, Gau, ilâ zemlja, in ilâ krava, tor in torišče. To izpeljevanje je po ostrih postavah jezikoslovja, in ker ga tudi mytologični dokazi podpirajo, gotovo ni daleč od resnice.

(Dalje sledí.)

Slovanski običaji.

Ženitovanje v Dalmacii poleg turške meje.

(Dalje.)

Po tem ko svati odvečerjajo in vstanejo, se sedejo igračice in popevačice k večerji, starašina pa veli svatom, ki so za to, da grejo v kolo. To kolo vodi sam starašina, pesmi pa vodi tisti, ki naj bolj jih ume.

Ko pa igrati nehajo in trudni posedajo, se kaka pesmica ob gosle poje, tudi se igrajo igre vsakojake (razločne). Ko je že dôba v noč, gre vsaki k svoji hiši, pa izpali puško, kakor ondaj, kader so prišli.

Kakor pa določi v ženinovi hiši domačin, kaj ima kdo iz med svatov biti, tako se postavi tudi v nevestini hiši, in njeni starašina se, na priliko, zove od doma, ženinov pa od svatov itd.

Ko se v jutro zazorí, pokne pri ženinovi hiši troje topov. Na ta strel vstajejo svati in se oblačijo v naj lepšo pražnjo opravo. Ko se zberejo v ženinovi hiši vsi, jim starašina zapové vsesti se okoli mize na pregled: jeli so vsi na številu in spremni na odhod. Po tem jim velí: „Vidim, gospôda moja, hvala Bogu in bogorodici! da smo zdej vsi skup, ki smo bili sinoči od našega brata domačina imenovani, in vsi zdravi in nakinčeni, veselega lica in serca; al priporočam vsakemu: ko se bomo zdaj na pot podali in prišli k uni srečni prijateljski hiši, da pazi slednji na svoj red, na svojo čast, dolžnost in poštenje; noben ne smé nobenega žaliti, ampak vsak naj se z vsakim bratovski sostane in pozdravlja, in da vsaki dá vsakemu mir in ljubav, kakor koga gré; tako bo nam vsim vse ljudno in pošteno“. Na te besede se vsi starašini zahvalivši priklonijo. Na to se pije žganje in kava, in jejo kake sladkarije. V tem se sostavijo v kolo pred hišo snahe in dekleta, in pojejo izmed druzih pesem sledečo:

U ime Boga u čas dober!
Svatovi se so sobrali,
In lepo se nakinčili,
Vrane konje osedlali,
Britke sablje pripasali,
V sobolske kape se pokrili,
Hitre konje zaigrali,
Po deklico odigrali.

Naslednjo pesem pristavljam tù zavolj imén tje do Brešč navadnih:

Mlada Stana sonce zaklinjala:
„O tako ti moje sonce žarko!
Tako sjalo, nikdar ne tamnelo!
Al si danes preko Risna sjalo?
Al si Kostu dvore obsijalo?
Si vid'lo mi svekra in svekervo?
Ali želé dovest' si odmeno *)?
Al si vid'lo moje deverove?
Al si vid'lo moje zaovice?
Si vid'lo mi Kosta zaročnika?
Ali je zdrav? je mi vse veselo?
Ali so mu svati že sabrani?
Al se vije bandero na dvorih?
Al mu vodi kolo stara mati?
Ali sestre pesmi začenjajo?“
Žarko sonce Stani odgovarja:
„O boga mi, moja lepa Stana!
Ko me prašaš, da ti pravo povem.
Jaz sem danes preko Risna sjalo,
In Kostove dvore obsijalo,
Vidilo sem svekra in svekervo,
Žele dovest' v hišo si odmeno;
Vidilo sem vse tvoje devere,
Vsi kujejo zlate ti perstane;
Vidilo sem tvoje zaovice,
Kujejo ti sreberne cvetove;
Vidilo sem Kosta zaročnika,
On ti je zdrav, vse ti je veselo
Njemu vije zastava na dvorih,
Tud' mu vodi kolo stara mati,
Vse sestrice kolo začenjajo.
In njemu so že zbrani svatovi,
Gotovo če po te, draga, priti“.

So postreženi svati z rakijo, kavo in sladkarijami, se spremlajo na pot (ako je nevestina hiša deleč, da se do obeda domú verniti ne morejo, kosijo doma, tam pa obedvajo); kolo jim pa začne takole prepevati:

„U ime Boga, u čas dober sonce izteče!
Hajd! iz dvora starašina, doba ti je.
Konji so vam osedlani, ter vas čakajo,
Junaki pa oroženi ter vas gledajo;
Srečala vas dobra sreča, in gospodin Bog,
Sveti Peter in Nikola, božji angeli!
Kdo vam bi htel nahuditi, ne daj mu o Bog!“

In tako se ostalim svatom po redu popeva.

Ko grejo svati iz hiše po nevesto, se izpali nekaj topov. Po poti grejo kakor so imenovani eden za drugem, po tri korake narazen. Zastavnik vije zastavo na vse strani, drugi pa po redi streljajo, posebno kadar komu na glas zapoje izvoljeni pevec.

Kadar koga gredé srečajo, ga nudijo z žganjem (ta navada je tudi v Kostelu na Krajnskem: ako le koga

[1]) Dr. Miklosič Slav. Lautlehre str. 501. — [2]) Janežič Slov. s. v. — [3]) „Hyllini et Bullini gens eadem. A bobus Bullinos de nominatos esse arbitror. Boves siquidem Hyllus in aciem eduxit contra Mentores Liburniae populos, quibuscum, ipse ut tradit Apollonius, pro bubus vel recuperandis vel adipiscendis egregie dimicans in proelio occubuit. Ex hujus belli causa nomen illis (Bullinis) inditum est Appol. IV. 539. Farlati Illy. Sacr. 2. 146. — [4]) Dr. Miklosič Slavische Lautlehre str. 227. — [5]) Jarnik Etymologikon sub voce „užina“. — [6]) Pri rimskih in gerških pisateljih ima mesto Beč več imen; tako se nahaja pod imenom Vindobona, Vindomana, Juliobona, Fabiana itd. — Ravno tako ga današnji dan imenuje Čeh Viden, Slovenec, Horvat in Madjar Beč, Krajnc Dunaj. Obširniše o tem mestu bom govoril v članku „Panonia“. Pis.

*) Ersatz, Vertretung.

zagleda svat, teče k njemu z barilcem vina ter ga piti sili), iz hiš pa, memo kterih grejo, jim se iznašajo zdravice: boca žganja ali vina na jabelko s pozlačenim vetjem, ktera se dá iz desne roke pervencu z besedami: „Gospod pervenac, da ti je čast!“ On pa prejemši jo v desno roko napije bližnjemu tovaršu takole: „Od kod ta zdravica prišla, vse mu zdravo in veselo bilo! Da Bog dá, da prihaja za več srečnih let, imela od koga, pa imela tudi pred koga, ako Bog dá“. Na ta način si napijaje vsi po versti pijejo, in na vsako napito zdravico se po ena puška v zahvalo izpali. Navada je, da se svati ne na poti, ne doma za mizo ne odkrivajo, kadar komu na čem zahvaljujejo.

Kadar je svatov manj od sedem, se zastava ne nosi.

(Dalje sledí.)

Slovensko slovstvo.

„*Djanje svetnikov božjih.*“ Spisali družniki sv. Mohorja, na svetlo dal Anton Slomšek. Pervo pol leta. V Gradcu 1853. Natis J. A. Kienreiha.

V slovenskem jeziku še dosihmal nismo imeli življenja in djanja svetnikov tako obširno popisanega, kakor imajo Nemci in drugi narodi svoje „legende“. Milostljivi knezoškof lavantiski so v blagi neutrudljivosti svoji nam podarili tako knjigo, ki se častno primerjati smé z enakimi druzih jezikov. Za vsak dan obsegajo te bukve (na 46 polah velike osmerke za pervo polovico leta) življenjopis enega svetnika, kteremu je pridjan „nauk in posnema“ in kratka molitvica; veči del svetnikov je izrazen v podobah. So tedaj te bukve prave „hišne bukve“ pobožnega Slovenca, vredne živega priporočila. Ker so spisane od mnogih pisateljev, pravijo knez v pregovoru, naj se nihče ne spodtikuje o tem, „ako se vsakemu beseda prav po domače ne zarobi. Prava ljubezen ne sodi hudo, pa tudi komarjev ne preceja, kedar treba ni“.

Cena celega dela, ki bo prišlo v 2 debelih zvezkih na svetlo, je 4 fl. 20 kr. Pervi zvezek (pervo pol leta) se že dobí po vsih mestih slovenskih dežel.

Venček za vezilne darila ali vošilne pesmice o godovih, novim letu, in druzih priložnostih z nekterimi spominskimi listiki in grobnimi napisi. V Ljubljani 1854. V založbi pri J. Giontini-tu. Natisnil R. Milic.

Ni nam scer znano, kdo da je misel sprožil omenjene bukvice dati na dan, in tudi ne vémo, kdo je zložil pesmice, ki jih ta knjižica zapopada; pa naj je kdor koli hoče: misel ta je bila kaj dobra, in pesmice so vse hvale vredne. Nemci imajo že zdavnej na cente „gratulantov“; veseli bodimo, da imamo tudi mi zdaj „venček“ prav mičnih krajših in daljnih pesmic za vošila ob mnozih priložnostih starišem, žlahtnikom, prijatlom, dobrotnikom itd., ki bojo dobro dohajale otrokom, pa tudi odrašenim, ki želijo ob godovih in druzih prilikah komu v lepi pesmici razodevati svoje občutke.

Lično natisnjena knjižica, ki obseže čez 100 pesmic, velja le 12 krajc. in je na prodaj pri J. Giontini-tu, za slovensko slovstvo marljivemu bukvarju.

Novičar iz austrianskih krajev.

Iz Dunaja nam je gosp. Cigale te dní veselo novíco naznanil, da že prav pridno izdeluje besednjak slovenski (nemško-slovenski del), da pa je delo težavno, kar mu čez in čez radi verjamemo; zato so pa tudi presvetli gosp. knezoškof ravno njega izvolili za vredništvo dela, ki toliko jezikoslovne učenosti, ročnosti in truda potrebuje, da se brez zedinjenih teh treh lastnost nikakor dobro in kar je mogoče hitro izdelati ne dá. Med mnogim drugim nam gosp. Cigale razodeva sledeče, ki naj bo bravcem našim v razgled, kako izdeluje predmet svoj:

„Najpred mi bode skerb, da bode nemško-slovenski del besednjaka, kar se tiče nemških ali v nemščini udomačenih tujih besed, kolikor je mogoče, popolen; zato moram Heinsius-a in druge popolne besednjake vedno pred sabo imeti. Za nemškimi bojo sledile čisto slovenske besede in sicer, kakor ste svetovali, bolj navadne pred manj navadnimi; in če bi mi dobre besede ne imeli, ali če bi jo tudi imeli, pa bi se v kakem drugem slavjanskem jeziku našla prav lepa slovenščini priležna beseda, jo mislim pristaviti, toda vselej z znamenjem: *serb.*, *böhm.*, *altsl.* itd., da bo vsak vedil, da ni slovenska, pa zavolj pomanjkanja domače Slovencom na ponudbo dana“.

„Dalje bom zvesto pazil, da se bodejo razločki med slovenščino in nemščino, naj obstojé tudi v malih rečéh, razvidni storili, na priliko: pri predlogu *bei* se bode opomnilo: *bei* der Thür hereintreten, *skozi* vrata, ne *per* vratih noter; *im* Garten, *na* vertu, in den Wagen, *na* voz itd.“

„Pri samostavnih imenih, ktere terpé adjectiva possessiva, bodem obé versti teh prilogov tako naznanjal, na priliko: *Hirt*, *pastir* (dim. *pastirček*), *des Hirten* — *pastirjev*, *Hirten* — *pastirski*“.

„Pri glagolih bodem obé versti doveršivno in nedoveršivno, ako ste obé v navadi, tako naznanjal, da bode pervi vselej doveršivni, in za njim nedoveršivni glagol, in sicer edino v nedoločivnem načinu, ne pa tudi v sedanjem času, ker mislim, da to spada v slovensko-nemški del; n. pr.: *scheren*, *vstriči*, *striči*; *stellen*, *postaviti*, *postavljati* *). Pri glagolih, ki nimajo obéh verst, mislim, da tega zaznamovanja ni treba, ker ga noben nemško-slavjansk besednjak nima, marveč ga devajo le v slavjansko-nemški del; drugi besednjaki še sploh ne devajo obéh skup, marveč večidel samo doveršivni glagol. Naj važniša pri glagolih pa so izreki, in v tem je moja naj večja skerb, rokopis za res dopolniti“.

„Kolikor bo naj bolj mogoče, bom vseskozi skerbel za čisto slovenščino, da čobodre ne bo; če bi tudi Vodnik, ali Murko ali Janežič imeli kako besedo, ktere nisem nikdar slišal, in je tudi tukajšni Slovenci ne poznajo, ktera pa vendar utegne dobra biti, mislim odgovornost s tem na-nje prevaliti, da bodem pristavljal n. pr. „*nach V.*“ ali „*nach M.*“ ali „*nach J.*“; zakaj to je poglavna reč, da se odvadimo te napake, vse za horvaško ali sploh tuje šteti, kar ni ravno v naši vasi navadno. Tak besednjak bi ne bil slovenski, ampak Ljubljanski ali Radoljški ali Celjski ali Celovški ali kterega druzega kota“.

Še več rečí nam piše gosp. Cigale in prosi še enkrat verle domoljube, da bi ga vseskozi prijazno podpirali z donašanjem dobrih manj znanih domačih besed v nemško-abecednem redu, ker iskreno želí delo kolikor moč popolno narediti. Če mu Bog zdravje dá in mu bo scer časa ostajalo za delo to, želí do konca maja dodelati nemško pismenko A. Mi pa dostavljamo ti želji v imenu vsih domoljubov serčno: Bog daj!

Iz zlatnega Praga. (O pesniški zapuščini Stanko Vrazovi — Dalje.) Vrazova pesniška zapuščina pa je bila tudi onda prekrasna in predragocena, ko bi vse to, česar sem dozdaj omenil, popisal in večidel tudi dokazal, ko bi — pravim — vse to bila gola izmišlija tako iz zraka vgrabljena, kakor so bile besede petdesetforintnega zagovornika. „Tudi onda?“

*) Gosp. knezo-škof želé, da bi se povsod cela beseda zapisovala in natiskovala. Vred.

bode vprašal marsikdo radovedno in začudjeno, nemogoč mojim besedam berž verovati. Začudenje to pa bode kmalo minilo, ako preveselo in neslišano dozdaj, komaj verjetno novíco povém, da sem dozdaj le narmanjši del Vrazove književne zapuščine popisal in da mi ostaja omeniti še večji in v nekem obziru še važnejši del tega prekrasnega literarnega zaklada. Je pa to prebogata zbirka nikdar še natisnjenih slovenskih in bulgarskih narodnih pesem. Mislimo le pravični biti, ako kažemo, da je ta zbirka v pravem smislu besede ogromna (žalibog! pa še ne vredjena, in za izdanje v sedanjem stanju celò nesposobna).

Da ta ogromna zbirka narodnih pesem zares obstojí, mi ni treba še posebno dokazovati. Da je v Vrazovi zapuščini in da je veliko veliko vredna za vseslovansko „narodno“ književstvo, imamo obilno dokazov na premnogih mestih. Kdor pa tudi nobenega drugega časopisa nima in nobene druge slovanske knjige, kakor samo „Novíce“, tudi temu morem pomoči. Naj vzame v roke „Novíčni“ tečaj od leta 1851. Tam bo v predzadnjem listu našel dopis „Novícam“ od gosp. Oroslava Cafova, v kterem piše, da je Vrazu, ko je še živel, poslal mnogo slovenskih narodnih pesem, nikdar netiskanih, da jih Vraz izdá. Da pa ta zbirka narodnih pesem zginila ni, in da se dakle zares med Vrazovo že po sebi preveliko zbirko zares nahaja, prepričal sem se jaz sam. Ali to še ni vse. Med Vrazovo nikdar netiskano preveliko zbirko slovenskih in bulgarskih in Cafovo prelepo, nikdar netiskano zbirko štajarskih, se najde še dosti bogata, nikdar netiskana zbirka koroških narodnih pesem od gosp. Matija Majarja, po tem zbirčica nekterih nikdar še netiskanih tudi štajarskih narodnih pesem od gosp. D. Terstenjaka zapisanih; nahaja se razun Vrazove zbirke bulgarskih narodnih pesem še posebna, nikdar še tiskana od Ljubomira Martića, in morda tudi posebne bulgarske pesme od Jukića zapisane itd.

Akoravno se slovenske in bulgarske narodne pesme ne morejo primirjati z našimi (tako zvanimi „serbskimi“), so vendar neprecenljive vrednosti za „narodno“ književstvo vseslovansko. Vrazova zapuščina zaslužuje dakle tudi v tem obziru z lavorovim vencom ovenčana biti. Prašam tedaj poslednjikrat: „Ni li Vrazova knjíževna zapuščina prekrasna, predragocena? (Konec sledí.)

Novičar iz mnogih krajev.

Ker se prevečkrat primerja, da se s poberanjem suhega lesa po gojzdih marsiktere napake godé, je prišla postava na dan, ki pravi, da s pravíco poberšine suhega lesa se ne vjema tudi pravíca polastovati se ravno posekanih mladih drevés ali klestiti veje ali sekati drevja; kdor se zoper to ali uno pregreší, bode kaznovan kakor tat. — C. k. kupčijsko ministerstvo je določilo, da pod tisto postavo, po kteri je do konca prihodnjega mesca žitna vožnína po cesarskih železnicah za cent in miljo na 3 vinarje znižana, spada tudi pšenična in rèžena moka, sočivje, krompir in koruza. — Po kazalu dunajske banke je imela ona pretekli mesec zaloge v srebru za 44 milionov 726.625 fl., bankovcov pa je bilo med ljudstvom za 194 mil. 317.062 fl.; po tem takem se je znesek bankovcev memo poprejšnjega mesca pomnožil za 7 mil. 922.735 fl. (zavolj še zamenjanih $6\frac{1}{2}$ deržavozakladnih listov), zaloga srebra pa se je zmanjšala za 63.115 fl. — Dunajski časniki naznanjajo, da bode c. k. dnarstvino ministerstvo, poravnovati dnarni stan našega cesarstva, spet 50 milionov na zajem (na posodo) vzelo; bo pa nek to posojilo ostalo v srečkah (lozih) po 250 fl. (v 5 razdelkih po 50 fl.), ktere bojo po 4 od sto letne obresti (činža) donašale; kdor bode tedaj vzel tako obligacijo, bo dobival 4 od 100 obresti, in zamore, ako ga sreča išče, še pri srečkanju teh obligacij, ki se bode vsako leto napravljalo, kakor v loterii, še poverh kaj zadeti; naj manjši vlečena srečka bo znesla nek 300 fl., naj večja 200.000 fl. Vsak dan se pričakuje razpis tega zajema. — Naj važniši rečí posednjih dní o rusovsko-turški vojski ste: odgovor cara rusovskega na pismo cesarja francozkega, in pa razglas njegov na ljudstvo rusovsko. S tema je zaklenkalo mirú europejskemu! Ko car proti koncu tega razglasa Ruse opominja slavne zmage leta 1812, sklene takole: „v zaupanju, da nam bo vsegamogočni Bog pomagal v vojski za zatirane brate naše vere, zakličemo z enim sercom cele Rusije: Naš gospod! Naš zveličar! kterega se bojimo. Pomagaj nam Bog, da bomo razkropili sovražnike Njegove!“ Čudno pa se vjema s temi besedami to, da car ni bil zadovoljen s ponudbo zedinjenih 4 vlad: da vsi vladarji združeni hočejo zagotoviti enake pravice vsim kristjanom na Turškem, ne le starovercem samim! — Sliši se, da Rusi velike priprave delajo za most čez Donavo, ki mora do konca tega mesca dodelan biti; po tem takem ne mislijo pred aprilom vdariti čez Donavo. Do 28. sveč. se ni nič posebnega primerilo na Donavi. Šesto kardelo rusovske armade je unidan šlo čez Prut. Tistim regimentom pa, ki so bili namenjeni iz Poljskega odriniti na Turško, je nenadoma ukazano bilo, na Poljskem ostati, kamor bo še več armade za obsedo te dežele prišlo; tudi Paskievič se ne bo vernil na Poljsko, ampak bo ostal v Petrogradu na strani cara. Telegraf je prinesel novíco, da je car prepovedal izvožnjo žita iz černega in acovškega morja in rusovskih podonavskih luk. — Francozka armada z 50.000 vojaki, pomnožena z 30.000 angležkimi vojaki, ima med 15. in 20. tega mesca odriniti na Turško. — Slavni admiral Ch. Napier, kteremu je izročeno poveljništvo vojnih bark na izhodnem morju, gré tudi ta mesec na Kategat, veliko morsko ožíno med Švedskim in Jütlandskim. — Knez Černogorski se je proti naši vladi zavezal, da Černogorci ne bojo potegnili ne z Rusom ne s Turkom.

Pogovori vredništva.

Gosp. J. Š. v. C.: Lepa hvala za pridno pridno pripomoč k „besednjaku“ in scer prijaznost Vašo. — J. Berk. v V.: Bukve „Blaže in Nežica“ so pošle. Kdaj pride 3. natís, ne vémo. Povejte, kako oberniti tistih 45 kr.? Molitv. bukvice so že kupljene. — Gosp. B. T. v. V.: Mično pesmico „kazn. pre.“ smo prejeli in jo bodemo berž ko bo moč natisniti dali. — Gosp. fajm. Zalokarju: hvala preserčna za veliko veliko vredne doneske Vaše k „besednjaku“; prosimo še.

Stan kursa na Dunaji 6. marca 1854.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	85	fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	$76\frac{1}{2}$ fl.
	$4\frac{1}{2}$ „	$74\frac{1}{4}$	„	Windišgrac. „ „ 20 „	$26\frac{3}{4}$ „
	4 „	$67\frac{1}{2}$	„	Waldštein. „ „ 20 „	$28\frac{1}{2}$ „
	3 „	$53\frac{1}{2}$	„	Keglevičeve „ „ 10 „	$10\frac{1}{4}$ „
	$2\frac{1}{2}$ „	43	„	Cesarski cekini	6 fl. 10
Oblig. 5% od leta 1851 B		107	„	Napoleondor (20 frankov)	10 fl. 20
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		82	„	Suverendor	18 fl. 2
Zajemi od leta 1834 . .		209	„	Nadavk (agio) srebra:	
„ „ 1839 . .		115	„	na 100 fl. .	$32\frac{1}{4}$ fl.

Loterijne srečke:

na Dunaju v Gradcu 4. maraa 1854: 61. 88. 46. 38. 35. / 8. 90. 61. 54. 9.

Prihodnje srečkanje bo na Dunaju in v Gradcu 15. marca 1854.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*